

HAMRÉN, OLOF

Oförgripelige tanckar om de swenska
manufacturers utwidgning, ingifne til
riksens ständers hoglöfl. [!]
manufactur- och handels deputation
den 2. dec. 1738. Af Olof Hamren.
Stockholm, tryckt hos sal.

1738

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

HAMREN, O.

Ev. A.

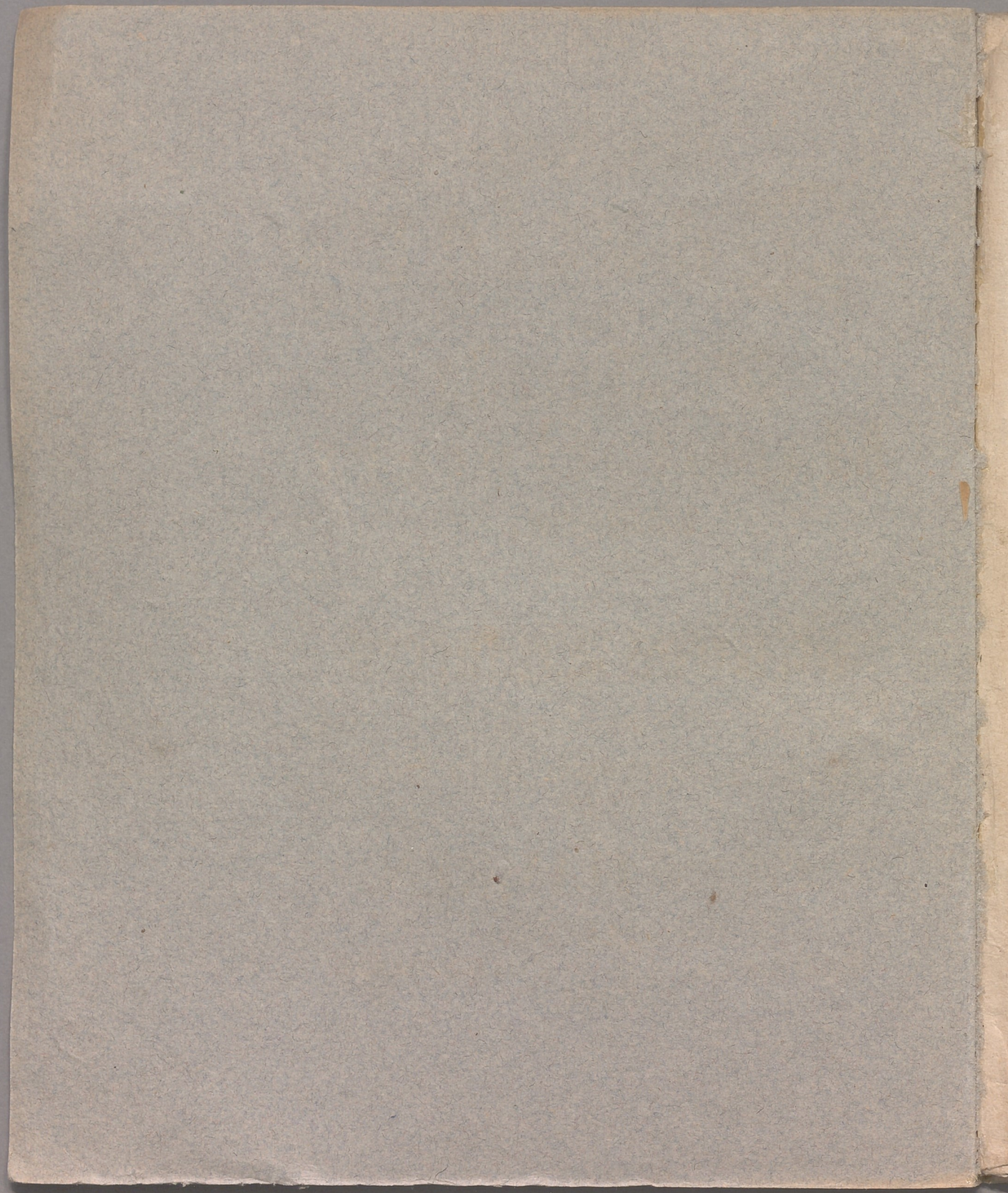
Tehtinol.

Allm.

(Bn.)

1700-1827

Ex A

Su Saml
Teknisk
Allm.

(P. 1)
1700-1829

Sförgripelige
Lancar

Om
**De Swenska
Manufacturers**

Utwidgning,
Ingifne
Til

Rikens Ständers
Högst. MANUFACTUR - och
Handels Deputation den 2. Dec,
1738.

af
OLOF HAMREN.

SEDERHOLM,
Tryckt hos Sal. BENJ. GOTTL. SCHNEIDERS
Enckia.

fins på Riksdag

Manufacturers

W. & A. B. B. & C.

and

of

Manufacturers

Manufacturers

of

and

Manufacturers

Manufacturers

Manufacturers

1798

OLIVER HARRIS

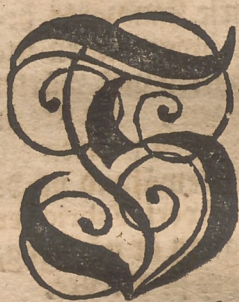
1798

Manufacturers

of

I.

Om man nu mera lefwer i den fasta och otwifwelactige förtröstan, det Rikens Höglofl. Ständer, wid innewarande Riksdag, så i anledning af samtliga Manufacturisternes underdån = ödmu = kaste insinuerade Memorialer, som i synnerhet, af sakens egen höga wigt och angelägenhet, bewekte, warda tagande sådane mått och försättningar, som till det mästa kunna afböija den olägenhet Manufacturernes upkomst och tillwärt uti Riket här tillswarit underkastad, genom den utländska Cramhandelen, hwilken förqwaft och betagit wåra inhemska deras besynnerligaste närings safft, som är en prompt och ständig debit; Så blifwer det ounგიengeligt, sedan Manufacturerne således blifwit omskantsade och bestredade för intrång af främmande, at man på alt uptänkeligt sätt, så ansar och sköter dessa spåda plantor, at de icke måge

wantrifwas, utan så skynsamt, som möjligit är, sig så wida utbreda, at de icke allenast måge så upfylla och örnöjja den inrikes consumptionen, at wij, sedan det utländska blifwit uteslutit, icke måge lida brist af det ena eller andra, som i den almenna sammanlefnaden är oumgien- geligit, utan ock deröfwer kunna i framtiden exportera, hwad wij icke behöfwa.

§. 2.

Ärnäendet deraf, grundar sig oförgripeligen derpå, at mängden af Landets inbyggare blifwa syfvelsatte, och till allehanda nödig handaslögd underwiste. Känsten be- står uti utdelning, och jemkning af hwarje Landzorts be- sönnerliga art och beskaffenhet, så at hwar och en må användas till det, hwar till des egen botten med wärter och producter gifwer den bästa anledningen; Ty icke är det tienligt at etablera Lina-wäfnaad, hwarest mycken och god Ull med tiden kan ernås, ell eller Ullwäfnaad på de Linbärande orter, än mindre böra wäfweri Fabriquer anläggas uti de provincier, hwarest tillgång är på Skog, til våra egna Metallers uparbetande, och så vidare.

§. 3.

Våra redan gjorda författningar med store publi- que wärks anläggande, låra nogsamit kunna bringa oss på den estertanken, at dese, ehuruwähl de för und- sängne förskätter, giordt Riket den tiensten, at de brutit isen, och banat oss wägen till närmare uplysning, nu mera icke äro ensamme tillräckelige, at ernå det påsyf- tade ändemålet; Ty hwad wilja några 1000de wid slike werk arbetande personer, hwars antahl, för tidernas

swårig-

swårighet, och de många of i wågen liggande mot-
 stånd, icke blifwit fördrökt, utan snarare åhrligen min-
 skadt, säja deremot, at man sätter arbetet hos mång-
 den af Rikets undersåtare, då det icke så lätt kan utsläckna
 och förqwåfjas; Ty man tilltror sig med oförnekelige stähl
 kunna bewisa, at Fabriquer aldrig bättre kunna trifwas,
 bestå och förkofras, än då de äro satte och fördelte i pri-
 vate Personers Händer, som för egen räkning och utan
 betiening kunde dem bestyra. Skulle någon enda då
 wantrifwas, kunna wähl io. andra der bredewid up-
 wåra, så at ingen bättre method, til Manufactur-Wär-
 kens beståndighet, lærer kunna uptänkas, än åfwen denna.

§. 4.

Wärkställigheten här af, kan åfwen så litet aflöpa
 utan publici handräkning och understöd, som det härtil
 warit giörligit at fullborda de redan gjorde anläggning-
 gar, utan des stora bekostnad och tidning; men åtskil-
 naden och winsten för Riket i längden, är af gansta stor
 åtskilnad.

§. 5.

Någon del af Manufactur fonden, som är en Rikets
 extraordinarie inkomst, och ej annorledes kan anses, än
 som pligt på Utländskt Kram, och förbensful til wåra
 inrikes Manufacturers uphielpande, med de utrikes Fabri-
 quers gravation, högwiselig blifwit anslagen, synes of-
 förgripeligen på intet sätt bättre och med större wålsignel-
 se kunna användas, än då Landets torffstiga inbyggare,
 som til större delen måste nu sucka efter bröd, blifwa der-
 medelst handledde, at nära sig sielfwa, och med det samt-
 ma rikta Publicum och wåra förnämsta och drägtigaste
 närings rörelser.

§. 6.

Som Rikets styrcka oförnekneligen består derutt, at dess lemmar äro til större delen närande, så synes det öfwen wara för publico både nödigt och fördehålligt, at det straxt, utan præcaution af återfäende, använder någon del af dessa medel på sådant sätt, at de igenom en annan Canal med Cent-procent, måge til den allmänna Rikscassan återflyta.

§. 7.

Bewis af den förra satsens riktighet, är handgripeligt, då man genomser de restantier och afskrifningar med mera, som til Cronans affaknad och åhrliga förminskning uti dess inkomster, aldrig stå at utbekomma; Ty där intet är at ta, där har ock Keisaren förlorat sin rätt. Man wil tro at denne minskning, som Cronan åhrligen måste widkiännas, förorsakad af des Inwanares näringslöshet, åhrligen torde bestiga sig til en Summa af många 100,000:de Dal. Silfwermynt, som aldrig på annat sätt står at hielpas, innan publicum, som måste förja för barn, på öfwanberörde sätt, satt dem medlet i händerna, hwarigenom de måtte kunna nåra sig sielfwa, och sedan hafwa så mycket öfwer, at Publicum må få sitt. (S. 5.)

§. 8.

Det lärer fördenstul ingen estertänksam kunna neka, at icke det skulle wara publico en oförliknelig nytta, om denne Rikets minskning (S. 7.), kunde genom et eller flera

flera hundra de Tusende Dal. Silfwernmyats omkostnad på några åhr, icke allenast rättas, utan ock dess inkomster anseentligen på hwarjehanda sätt förökas, och Junwänarne derjemte uti myckenhet och wälmående förkofras.

§. 9.

Så anseentlig nytta och fördehl Rikket mände tillflyta af Manufacturers och allehanda handaslögders wälgrundande inrättning; Så angelägit är ock at upfinna den bästa utwidnings methoden til deras skynsamma tilwärt, hwilken, sedan det utländska Kramet blifwit ifrån Rikets consumption afföndradt, utom hwilket alle försättningar, mått och omkostningar äro förgäfwes och onyttige, oförnekneligen består uti kundskapens utbredande ibland samtelige eller största delen af Rikets Undersätare (§. 2. 3.); Blifwer altså Publici första omsorg och bekostnad, at til detta ändamålet ernå sticketige, wälerfärne, oförtrutne och rebeltige Personer, hwilka emot skäblig wedergjällning, kunna och böra gå Rikets Undersätare tilhanda, uti alt hwad tilhwarjehanda rude materies nobiliterande kan erfordras. Det är: Gudi Lof! med oss så wida kommit, at innom Rikets Gränstor, finnes dels af infödde Swänska dels främmande, som sig hos oss etableradt, det folck, som äga både genie, ärfarenhet, lust och uprichtig ifwer at sig til Rikets tjenst och förkofring upoffra, och hwad hos dem felar, och hwad de stycken angå, hwar til wi icke ännu äga sticketiga handledare, sådana kunna dels igenom sticketige bepröfwade ämnens utsändande, dels igenom främmande Handtwärkares införskrifwande anskaffas, så at uti denna första puncten, ingen särdeles swårighet är at beskrifwa, i synnerhet, då de, som såle-

res

des sig och sin wälfärd och tycta, til Rikets allmänna wältröfnad och förkofring användt, blifwa så belönte och encouragerade, som deras wälmening och publici deraf härflytande fördel det wärkeligen förtienar.

§. 10.

Att man nu må lemna detta, som til alla Manufacturer, af ehwad namnde och wara måge, tillämpeligt är, och ännu långt bredare kunde utföras, skrider man til Wäfwerie Manufacturerne i synnerhet, såsom dem man med alt detta egenteligen påsyftar.

§. 11.

Grunden til all wäfnad är Spinning, hwilken up-
 ammar den ena wäfnads arten efter den andra. Utan
 erforderlig spinning, så til jämn-som finhet, kunna in-
 ga Fabriquer fortkomma och utwidgas; Men så snart
 denna är kommen i gäng, insinner sig straxt wäfwaren.
 Detta är det arbetet, som ibland alla til Fabriquerne
 hörande arbets-arter, syfelsätter den första hopen af Lan-
 dets näringslösa och fattige Undersättare, gör ock
 i Riket den största besparingen; i följe hwaraf des in-
 förande och utwidgande ibland Rikets Inbyggare, är den
 aldra angelägnaste. Det är otroligt hwad hinder wä-
 ra Fabriquer haft och ännu hafwa, af brist på god och
 tillräckelig spinning. Dryga Arbetslödhner och bordt-
 skämd spinst, har satt mången Fabriqueur på knelen.
 Det okunniga folket, som sig af detta närings-medel be-
 tient, hafwa ock, i det de äro okunnige, och icke äga de
 rätta handgrepen, sig dermed som knappast kunnat bröd-
 födan förtiena; Deraf är händt, at inga flere sig här
 til

til kunnat applicera, än allenast de, som blygds för tiggare stafwen, eller eljest icke funnit något medel, at sig ärligen nära. Til befordran af denna angelägna saken, är fördenksul den bästa och aldralättaste Methoden, at man, til följe af det Memorial, som om Spinneriernes utwidgande blifwit hos Rikens Högl. Ständer insinueradt, inrättar Scholar och Lärohuus, först i Stockholm, och sedan på de orter, der man wil hafwa Wäfveri-Manufacturer etablirade, hwarest alla Inbyggare, men i synnerhet Landets Ungdom, må gratis blifwa underwiste, om de rätta handgrepen uti hwarje diverse spinninges art; warandes utom des högst angelägit, at Publicum, för de måst fattige, består nödige Spånräckar och Hasplar, utom hwilka wärketysgs utdelning, dem de för sig och sine barn icke mäckt anskaffa, de aldeles äro utur stånd at sig med denna närings arten befatta. Sådan Method af Spinnerie inrättning, är uti Dannemarck bepröfwad, samt haft en ganska fördelactig wärkan, til Fabriquernes uphielpande därstädes. Omkostnaden är för Publico lindrig, och medbringar mycken wälsignelse; Ty om Publicum skal hafwa någon nytta af de fattige Undersåtarne, så måste de med all omhiertighet handteras och upmuntras, icke annorledes, än en försiiktig Landman, som måste slitigt anså sin Åker och utså Säden, innan han någon ymnig skörd har at förwänta.

§. 12.

Denne inrättning af Spinnerier, medförer en mångsaldig nytta, så för våra Fabriquer i synnerhet, som Riket i gemen; Ty utom det at Landmannen så medelst finner tilfälle, genom sine egne producters förädlande af Ull och Llyn, at syfvelsätta sitt solet wid de tider om åhret, då

B annat

annat arbete icke är för handen, finnas äfwen många
 Rådningar, i synnerhet wid södkanten, samt större delen
 af wåre små Städer, hwarest folcket icke hafwa det ringaste
 af förtienst, at wända händerne uppå; Men sedan de såle-
 des blifwit öfwade uti Ull- och Lingarns spinning, altid
 kunde öga en säker födkrot för sig och de sina. Det är
 ju något hwar af dem, som warit i utrikes orter, nog-
 samt bekant, huru många Städer, Provincier och Byar
 där äro, som ingen annan Handtering jcka än spinning,
 och garn Handel? Hwad ansenligt skulle icke det bidra-
 ga til wåra så wäl Linne- som ylle- Wärfveriers upkomst,
 om Borgare i små Städer, så wäl som Landtmannen
 således blefwe underrättade och tilwande at upspinna sin
 och andras Ull och Lån, och sedan Garnet til Fabriquerne
 försällja? Den fördelaktiga och prompta affättning, som
 Landtmannen här igenom kommer at få på sina Rude
 materier af Ull och Lån, eller således som sagt är nobili-
 terade, skulle wisserligen upmuntra en hwar, at desto flit-
 tigare winläggga sig om at föröka sit Linsäende, samt
 förbättra och utbreda sina Schafferier.

§. 13.

Sedan man på öfwanberörde Sätt, (§. 11. och
 12.) lagdt Spinnerie inrättningen til en grundwal för
 wåra tilwårkingar, fölljer der uppå, at närmare
 skårskåda, huru hwar och en, ifrån detta ursprung här-
 stammade särskilt Fabrique, oförgripeligen synes kun-
 na upbi . . . gas til den högd, som Rikets consumption
 erfordrar.

§. 14.

Ju oumgångeligare en wahra är uti den allmänna
 sammanlesnaden, desto större sorgfällighet synes ock bö-
 ra

ra användas til des ernående innom Riket. Waror af Lin och Hampa äro för deras allmänna bruk, aldeles oumgångelige, och kunna fördenstull med så mycket särrare och indräcktigare winning affättas och försilfras. Ut Lin kan wåra i Sverige til erfordelig myckenhet, så wål som högsta godhet, det är oemotsägeligit; Men at det blifwer illa handterat, är icke mindre beklagligt än för Riket högst skadeligt. Ty den skada och affaknad, som Riket här tills haft och ännu måste widkännas, dels deraf, at en så ädel Landets Product, icke blifwit nobiliterad til det wårde och pris, som den kan och borde, utan fast mera wanskött och förderfwad, dels at så många hundra tusende Dblr. Sm:t åhrligen, för ofwannembde orsak, måst utgå till främmande Nationer, den kan ej annat än wåra en hwar handgripelig. Ut Landets Inwånare och Landtmån, för brist af bättre Kundskap och nödig underwisning, här utinnan icke åga någon särdeles skuld, det tyckes kunna slutas deraf, at många Provincier, effter den ringa Kundskap de här tills haft, tämmeligen långt, emot framslutne tiden avanceradt; och är man icke mindre, af de progresser uti sin spinning och wåfnad, som på ett eller annat åhr, uti de näst omkring flors Linne-Fabrique belågne Socknar äro skiedde, än af den myckenhet gröfre och finare wåfnad, om uti åtskillige orter i Riket är gångbar, till fullo där om öfswertygad, at alla desse, som således för denna Linne-wåfnaden warit så mycket hugade, skulle likaledes som Hålsingeboerne, om den finare sig på det högsta winläggga, allenast de om Linets råtta handterande, spinnande, wåfnad och öfriga tillberedning, blifwa tillbörligen underrättade.

§. 15.

Det kommer fördenfull hufvudsakeligen derpå an, at denna så högt angelågne Kundskapen blifwer ibland myckenheten af Rikets undersätare fortplantad, hwilket oförgripeligen på intet annat sätt bättre och med publici okänbare bekämnad kan erhållas, än at ifrån flors Linne-Fabrique hämtas Stickelige och wäl tillöfwade Mans- eller Qwins-Personer, som under en eller flere Stickelige mäns inseende, skulle transporteras till de orter, hwar rest Linne-wäfnad nu för tiden aldrast florerar, at informera allmogen uti alt hwad till Linets rätta handterande ifrån början tillslut är oumgångeligt: warandes det aldeles ostridigt, at man på detta sättet, genom några få 1000de Dالر. Sm:t bekämnad, skulle ernå större och skyndsamare tillwärt uti sin Linne-wäfnad, än elljest genom slutne Fabriquers anläggande, på mångdubbelt flera åhr, samt med några 100000. Dالر. dico mynt, någonsin står at förmoda (S. 3.)

§. 16.

At närmare wisa huru lätt, och med hwad ringa beköfnad Riket i hast kan ernå sin fyllnad af sin Linne-wäfnad, är nödigt, at man eftersinnar, på hwad orter den samma aldrast kan åstad kommas, hwaribland de förnämsta äro, Markshärad uti Wästergjötthland, norre delen af Halland, Hålsingeland med der till gränzande Provincier, wingåker samt Lawastehus och Borgo län uti Finland. Om nu till hwarje af desse orter, försändes en Spinnersta, som i grund inhämtadt al nödig kundskap, hwad sielfwa Linbered-

beredningen angår, samt en perfect wäfware, som kunde underrätta menigheten om sielfwa wäfnaden, med mera, som der till hörer, så kan en slikt omkåstnad icke bestiga sig öfwer 6000. Dhlt. Roppin. Till deras afböning, som här öfwer skola, under wederbörandes inseende, föra dispositionen, jemte nödige rese = omkostningar, supponeras öfwen till det högsta skola utgå 6000 Dhlt. dito mynt. Och som denne omkostnad, efter 2. a. 3. åhr, icke widare kan wara nödig, så skönjes nog samt med hwad liten bekostnad Publicum kan winna en så härslig skatt, som icke med många tunnor Gull, står at betalas.

§. 17.

Uti Marks Härad med norra delen af Halland, kan denna fina Linne = wäfnad, med så mycket större fortgång och lindrighet komma uti gång, som Borås boerne, hwilka äro desse orters afwänare, icke allenast godwiltigt torde åtaga sig den omsorgen, huru Kundskapen genom en ditsänd perfect Spinnersta samt wälerfaren wäfware, måtte uti god ordning afböpa; De kunna ock så mycket bättre der med utkomma, som de icke allenast på det aldranogaste weta ortens beskaffenhet, utan ock resa der omkring 2. å 3. gånger om åhret; hwarföre ingen annan torde behöfwas, at hafwa öfwer inseendet på denna så högt berömda Kundskapens fortplantande på förberörde orter, än öfwen desse.

§. 18.

Som nobiliterandet af denne finare Linne = wäfnad hos Allmogen icke kan eller bör sträcka sig widare, än till dess wäfwen kommit ur Wäf-Stohlen, så är angelägit, at tienlige blekerier blifwa anlagde wid Ståderne, uti

de Orter, hwarest denna fina Linne-Wäfnaden kommer at etableras, hwilket så mycket mindre kan aflöpa utan något publici understöd och Handräkning, som slike Wärf, dels fordra sina besynnerliga omkostnader, dels ock äro så beskaffade, at man dertil, i fall sådanne icke kunna fås ifrån Flors Linne-Fabrique, måste införskrifwa tienlige arbetare, hwar ibland de nödigaste äro: En Mästerknekt som förstår föra Directionen öfwer alt arbetet, en Logare och en Twetterka, dock torde den första kunna någorlunda umbäras, då de senare wäl förstå sina gödremål. Til Garnblekeriet, som ifrån Wäfblekeriet är något skiljaktigt, fordras äfwen samma arbetare.

§. 19.

Til första inrättningen af ett sligt Wäf-och Garnblekerie, synes ingen tienligare Ort wara än Borås; Och som Borgerskapet därstädes äga icke allenast goda och af Naturen wäl Situerade platser utwid Staden, utan ock derjemte förmögenhet, då de af Publico något litet blifwa upmuntrade, at bringa en så angelägen sak til behörig och skyndesam wärkställighet; Så lärer deras egen deraf med tiden dem tilflytande fördel, så mycket uträtta, at de med samnad hand warda ett så angelägit Wärf angripandes. Sedan detta blekeriet kommit i gång, låra flere på andra Orter, så mycket lättare stå at inrättas, som man dels genom detta kan pröfwa, hwad oförlitnelig nytta deraf med tiden tilskyndas Riket igemen, och desse Wärfens idkare i synnerhet, dels ock, emedan härifrån kan fås erfarna och sticketlige arbetare.

§. 20.

Swarken har man, af denna inrättning, at besara någon brist på gröfre wäfnad, ej eller kunna Borgerskapet

pet uti Städerna för fördelas uti sin tillståndiga näring; Ty hwad det första angår, så encourageras härigenom Landtmannen, at icke allenast öka och fördubbla sitt Linsäende, utan ock ån flitigare winläggga sig om Spinning och wäfnad, hwartil kommer, at då Linet blifwer rätteligen til denna fina Linne-Wäfnad Sorteradt, det knapt tierdedelen och wäl mindre deraf utkommer, som til den finaste spånst och wäfnad är tienligt, då resten efter dess beskaffenhet, måste brukas til det den förnämligast duger. Desutan borde wid inrättningen häraf, de anstalter fogas, at då en Sockn eller district idkar sin spinst och wäfnad, det straxt der bredewid skulle wara en annan, som allenast skidtte den gröfre, så at den ena således kunde sälja eller förbyta til den andra de sorter Lin eller Garn, som han icke sielf ordenteligen brukar, på det arbetarne icke måge genom ändring och omwärling ifrån groft til fint och twert om, rubbas uti de fattade handgrepen med mera. Sådan Method är måst öfwer hela Tyssland och flera orter practicable, hwilket de resande, som slift welat undersöka, nogsamnt förmärkt, och kan närmare sees af Directeuren Stephen Bennets berättelse om Lin, ic.

§. 21.

Icke eller kan denna inrättning hos allmogen lända det handlande Borgerskapet i Städerna til skada och afsaknad uti deras tillståndiga näring, utan befort ras densamma fast mera på mångahanda sätt; Ty 1:mo kommer Borgerskapet uti de angrånghande Städerna at icke allenast blifwa Landtmannens afnämare, utan äfwen dess förläggare, hwarigenom Borgerskapet tillskyndas en rättsskaffens och gansta indrägtig Handel; Man behöfwer härtil-

härwid så mycket mindre bemöda sig om bewis, om det icke kan wara dem obekant, som em Gärn och Lärffts Handelen uti Tyskland äga någon kundskap, hwad otroliga partier Gärn, så wäl som Linne-wäfnad åhrligen går öfwer Hamburg, Bremen och Amsterdam til Engeland och andra orter, hwilket altsammans eller största delen är spunnit och wäfwit på Landsbygden omkring Bilefelt, Wahrdorff och flere Städer, samt af Borgarne uti bemälte Städer uphandlat och afskeppat. Sedan Riket fått sin fylnad af finare och gröfre Linne-wäfnad, lärer ej eller felas anledning huru öfwerflödet, med Rikets fördel och de Handlandes nytta, måtte på främmande Orter kunna affättas. 2:do. Tillflyter genom denne inrättning, dem af Borgerskapet, som sielfwa wilja anlägga någon Fabrique til sin och konstig half-eller hel-Linnewäfnad, den förmånen, at de härmedelst kunna med lätt-och säkerhet få tillräckeligt, godt och til allehanda bruk tienligt Gärn. 3:tio. Komma de at förtiena genom blekerie inrättningarne, hwilka wid Städerna allenast böra anläggas. (S. 19. Och 4:to som Landtmannen bör dertil beqwämas, at åhrligen förskaffa sig Liff- och Curländskt Linfrö, til linwäxtens desto bättre befordran, så warder åstwen Borgerskapets trafique derigenom fördkad, til förtigande af den fördel wissa Städer kunde tillfänta, antingen genom egne Oljeslageriers inrättande, til uparbetande af det Swenska Linfrödet, som icke bör säas, eller i brist af sådane egna wärk, genom Linfrödets upköpande och försäljande til dem, som slika nu hafwa inrättadt, eller framdeles inrättandes warda.

S. 22.

Til befordran af debiten, för all den sköna Linne-wäfnad, som igenom denna merbemälte inrättning, på
få

få är står at erhålla, är både nyttigt och högstnödigt, at lärsterns tryckande och bruk, i stället för Ost-Indiske Sittser och Cattuner, måtte bringas uti det stånd, som hos andra Nationer. Uti Preussen brukas inga Cattuner, derföre hafwa de ganska sköna tryckta Perster. Likaledes är ock Cattuns-Bruket i Engeland förbudt, hwarigenom deras Linne-Fabriquer fått mycken tilwärt och försöring. Swad anseelige Summor på detta sättet i Riket kunna besparas, och huru många 100'000 människor komma at härwid sin näring förtiena, med det mera, som til denne saken hörer, det är tydeligen förstått, uti det Memorial, som til Rikens Höglof. Ständer blifwit ingifwit, om Cattuners öfwerflödige bruk.

S. 23.

Swad Ull-Fabriquerne angår, beror deras utwidgning och tilwärt likaledes deruppå, at myckenheten af Rikets Underfätare blifwa derutinnan underwiste och sysselsatte; Men äro derjemte af widlöftigare omswey, än at de med lika lätt-och skynsamhet skulle kunna upbringas til så önskelig högd, som de nyss onörde Linnenöfwerier, hwarföre det äfwen fordrar så mycket mera eftertänka, huru deras fortkomst måtte på det bästa och lättaste sättet befrämjas och fortplantas.

S. 24.

Sedan det Utländsk Kramet, som härtils förqwaft våra Swenska Fabriquers tilwärt, blifwit efter omständigheterna, dels genom totale förbud, dels genom tillräckelige Tullförhöjningar och impostor ifrån Rikets consumption afsköndrad (S. 1.); Så grundar sig först
C
våra

wåra Ulle-Fabriquers tilwårt och beståndiga wid makt hållande deruppå, at Landet blifwer försedt med mycken och god Ull; Men förnämligast uppå Spinnerie inrättningarne, såsom grunden til all wåfnad, (S. II, 12.). Ernäendet af det förra, är för oss så mycket lättare, som förwandlingen ifrån elaka och odugeliga Får til goda, blott derigenom kan erhållas, at goda baggar warda anskaffade: Kommandes det fördensful derpå an, at Ullmogen härutinnan niuter erforderlig handräkning och upmuntran. Om det senare, är tilförene nog talat (II, 12.), kunnandes det äfwen wid detta tilfället läggas der-til, at Spinnerie inrättningen icke litet skulle bidraga, at encouragera Landtmannen til goda Fårs anskaffande, ty då han med tiden finner, hwad anseelig förtienst han wid lediga tider, genom sitt folks sysselsättiande här wid kommer at niuta, lærer han sielsmant se sig om huru han måtte hafwa der til god och tilräckelig Materia: Ulle-Fabriquerne komma ock derigenom at åga tilgång på nödigt och dugeligt Garn. Skulle desse senare icke i början kunna consumera alt det spunna Ull-Garn, som dock icke lærer kunna besaras, så wore det icke orädeligit, at man efterföljde Drottning Annæ exempel i Engeland, som til Linne-Spinneriernes befordran i Irland anlade Magaziner, hwarest alt spunnit Garn, som eljest med beqwäm- lighet icke kunde uparbetas eller prompt försäljas, blef inleswereradt, hwilket lade grunden til deras Linne-Fabriquers nu warande goda tillstånd och förkofring. Sedan wåfnaden öfwer hela Landet, efter följande oförgripelige tanka blifwit etablerad, är et slikt publique Garn-Magazin onödigt; men utan tilräckelig spinning, kan wåfnaden icke efter önskan förkofras.

§. 25.

Som Fabriquers upkomst uti Riket, nu mera icke synes böra grundas på flera Publique Wärks anläggande, (3. 4. 5.) utan öfweralt sättas uti private Personers händer, hwilka antingen sielfwa drifwa sina egne wärk, med egna medel och undfångne förskotter, eller ock arbe- te under sina Förläggare, så besordras wärkställigheten deraf, genom följande medel: 1:mo At någre handlan- de, beshinnerligast uti Stockholm, Götheborg och Nor- kiöping der til beqwändes, at inträtta Material-Maga- ziner af allehanda slags Ull, sorterad och osorterad, Ferg- Stoffer, Bomull och Bomulls=Garn ic., på det Fa- briqueurer och arbetare måtte derifrån uti större och smär- re partier kunna hämta alt hwad til deras Fabriquer och arbeten kan wara nödigt. Och i fall bemälte handlande, om dessa Materialier icke skulle åga i början all nödig kund- skap, så kunna de hafwa tilfälle, at sig med sådane as- sociera, hwilka om altsammans åga erforderlig kundskap. 2:do At några wisja, på de orter, derest Ullspinning kommer at inträttas, åtogo sig Ullkammeriet, hwarifrån Landtmannen kunde köpa, eller för egen Ull sig tilbyta kammad Ull til Spinerie fortsättiandet: kunnandes han sedan sälja eller uparbeta garnet med sin stora winning. Skulle til garnet eij finnas andra köpare, då wore det uti 24. §. omtrörde Publique Magazinet oumgiengeligt, på det Landtmannen eller Spinnerstor icke måtte blifwa med sitt Garn förlägne, och således ifrån denna fördelaf- tige närings arten discouragerade.

§. 26.

Ifrån Spinnerstorna kommer Garnet til Wäswa- ren; Hwarföre det i ordning följer, at handla om de-

ras förkofring. Hwad gröfre Klådes- och Stofft- wåf-
naden betråffar, så kan des multiplication i Landet, på
twegegghanda sätt erhållas, 1:mo At man på sätt, som
om Linne- Wåfverierna anfördt är, låter under-
wisa Landtmannen först på de Orter, hwarest
Wallmars- Wåfnaden nu som slitigast idkas, at
Spinna och Wåfwa det samma på Klådes maner;
Och sedan at man ifrån Utrikes Orter låter inför-
skaffa Klådes- och Tygs- Wåfware, hwilka kunde
plaseras på beqwåmliga Orter, at arbeta under Fabri-
queurer, eller de Handlande såsom deras förläggare.

S. 27.

Hwad det första sättet, såsom det bästa til den gröf-
re Klådes- och Stoffts- wåfnadens introducerande angår,
så är oförnekligt, at Publicum med ganska liten omkost-
nad, och inom 2 å 3 åhr til det högsta, skulle kunna er-
nå en ganska stor tilverkning. Det är allom bekant,
hwad anseentlig myckenhet Wallmar och andra Tyger nu
göres, och wid tinad afsättning kunde mångdubbelt för-
kofras, uti Södra delen af Halland, Skåne och på fle-
re Orter. Om den Ull, som der til uparbetas, blefwe
wål och rått handterad, så kan der af ernås Klåde, som
kan wårderas til 3, 4 å 5 Dal. alnen, och skulle kunna
gödras ännu bättre, om Landtmannen, i stället för Islandsk
och grof Mekelburger medelband, köppte några finare och
bättre sorter. På samma sätt, som hela denna omrörde tra-
cten fourneras med bemålte grofwa Ull af Borgerskapet
uti Laholm och Falkenberg, kan ock den finare ernås, så-
lenast folket blifwa underwiste, at den samma til sin win-
ning handtera, hwilket kan ske så mycket snarare, som
arbetet äfwen wid denna Landtwåfnad, icke bör sträcka
sig längre än til wåfstolen. Den öfrige tilberedningen,
såsom wålkning, öfwerstiärning, Färgning och Pressning bör
se

ste uti Städerna. Landtmanen på hela den wästra delen af Sverige, har här til så mycket större lågenhet, som Borås och Ahlbingeås ligga mitt i sielfwa detta Landet, hwarest Landtman kan och bör hafwa sin prompte affättning. Sedan man giordt försöket på denna neyden, och sedt med hwad nytta och fördel det kan practiceras, lærer utwidgningen til flera ullbårande orter, falla både beqwäm och behagelig; hålft då man eftersinnar, at fabriquer hos andra Nationer på samma sätt upkommit, och ännu drifwas, såsom i Engeland, hwarest Landtmannen på wiså Orter Spinner och upwäfwer all sin Ull, men förer klädet rådt til Staden såsom en Lands-Product, hwilket Borgarne köpa, och hos Handtwärkarne i Staden på behörigt sätt widare bereda låta. Samma beskaffenhet är med större delen grösre Stoffter, eller Danhiger Tyger, samt Kaffer och Scaloner, som ännu lättare hos allmogen kunna införas: Ty ingen annan skillnad är emellan desse sidstnemde Sorter och Wästgöta Tyger, än blott någon liten kundskap uti sielfwa wäfnaden (S. 26.). Här emot tyckes inga andra inkast böra göras, än de som S. 20. och 21. blifwit nemde, och efter min tanka til fullo beswarade, deråst man icke wille fråga, hwem skulle bruka Utkren, då Landtmannen Fabriquerar, eller hwadan Adel och Stånds Personer skola erhålla nödigt tjenstefolk? Denne fructtan synes oförgripeligen til större delen förswinna, der man besinnar: Imo At en lik inrättning först bör ske på de minst sådesbårende orten, hwarest Landtman har litet utarbete, och således kan utan Landbrukets wanskiðtsel, derjemte idla någon handaslöga. Om wi eftersinna hwilka wåre måst idoge och handslöge inbyggare nu äro, så äro de tilfinnandes på de magraste orter, hwarest nöden satt folcket i Harnesse. 2:do Hwarest nåringen ökas, där för kof-

ras och Landets J. byggare til så stor myckenhet, at brist på folk, til Landbrukets skötsel, så mycket mindre är at befara, som man är därom försäkrad, at det snarare på sådant sätt skulle ernå sin rätta cultur; Det är ju af Historien bekandt, at så länge England icke hade några fabriquer, förmodde des botten icke ge så mycken spannmåhl ifrån sig, som til uppehälle för des så Inbyggare betarf-wades; Men så snart Fabriquer blewo etablerade, icke allenast i Städerna, utan ock öfwer hela Landet, är det capabelt at föda tre gånger så många menniskor, och ändå hafwa öfwer til utskieppning åt andra. 3:tio Synes det troligt, at Ridderskapet och Adelen då först kunna ernå tillständig frucht och nytta af sina Landtgoods och des afwel, när samtelige des betienter och underhafwande äro kiäcka arbetare uti allehanda handaslögd. 4:to Om man allenast wille anse all Landets ungdom ifrån 8. til 15: år, som här tils ingen ting kunnat förtiena; men likwål härigenom kommer at syfvelsättas, så blifwer det arbetande antalet ansenligt nog, utan at någon brist wid utskifflorne kan deraf förorsakas: Och som Landmannen härigenom sättes i det stånd, at han kan nåra och underhålla långt mera folck, så kan han ock utarbetet och Landtbruket med så mycket större drifft och alsware förrätta, hwarigenom Landets upodlande märckeligen dependerar.

§. 28.

Det andra Sättet, at inskaffa främmande arbetare, är hwarcken kostsamt eller swårt, allenast de 1:mo blifwa hugnade med ersättning af rese- och flyttnings omkostningar. 2:do undsä uti Riket wisja friheter. 3:tio med ringa Capitaler understödjäs, och 4:to med lågliga Platser, til bygnad med mera förses. På detta sättet har Konungen i Preussen, icke allenast utwidgat Staden

Berlin

Berlin ganska ansenligen, genom främmande Handtwärs
 kares insläctande, utan ock peuplerat ganska många ort-
 ter i Brandenburska Länderne. Som nu dese på ofwan-
 berörde willkor införskrefne, arbeta antingen under fabri-
 queurer och handlande, såsom sina rätta Förlagsmän,
 af hwilka de undfå Materialier med mera, eller ock för
 egen räkning, at sälja sina Waror til widare tilberedning,
 så synas de äfwen kunna och böra plaseras, icke allenast i
 Städerne, utan ock på Landbygden der omkring, hwil-
 ket hafwer den Nyttan med sig, 1:mo At Spinningen
 blifwer hos allmogen wäl grundad, och uti sin rätta
 sticck, 2:do Handledes menigheten allt mer och mer uti
 allahanda handslögd, hwartil den i Sverige är mera
 fallen, än på någon annan ort i Europa. 3:tio Blifwer
 Landet derigenom, at man tilägnar dese arbetare wiså
 obrukade Landtstycken til besittning, upodlat. Sådan
 Method brukade Drottning Elisabeth, hwilken haftt den
 goda wärkan, at Bergsckrefwor, träsk, Mössar och Mos-
 rast, äro förwandlade til de skönste städer, och Trägårdar,
 samt fructbärande åkrar och ångar; Hwad skulle då icke
 samma inrättning wåta Sverige, som hafwer så mycken
 obrukad jord liggande, hwilken ingen gitter eller hinner
 sköta? Hwad skulle icke det änteligen tilskynda dem,
 som hafwa stora Landt- och frälse-Gods för obeskrifwe-
 lig wåtnad, om de ägde äfwenhåll många wåstware eller
 andra Konst-arbetare boende, på sina ågor, som de nu
 äga ogudelige torpare? jo derigenom kunde deras rude-
 materier blifwa förådlade, deras Frälsebönder med de-
 ras många sina barn satte uti förtienande arbete, tilför-
 tigande af mycken annan rörelse, som härigenom ibland
 Landets Inbyggare förordsalas.

§. 29.

Genom denna inrättning, må ej invändas, at våra gamla klådes Manufacturer, och de som hädan efter i Ståderne komma at anläggas, skola det minsta komma at lida; Ty 1:mo bör dem, til bibehållande af deras anlagde Wärf, endast och allenast tillkomma at gilda lefwerantser til Cronans Arme, och 2:do dertill förbindas och encourageras, at jda sin klådes och Stofft wåfnad, som icke annorstådes så lämpeligen står at wärckställas. 3:tio kunna de ock derigenom med tiden mycket förtiena, at de äro Landtmannens afnämare, af des på ofwanberörde sätt tilwärlade rå waror, hwilka de hos sina Haudtwärckare, såsom Wallkare, Präskare, Öfwerstärare och Färgare tilbörligen bereda låta.

§. 30.

Som Strumpor är en ganska angelägen wahra, hwilken ingen menniska kan umbära, så är det äfwen så mycket angelägnare, at denne Fabrique warder på alt sätt encouragerad och hulpen. Spinnerie inrättningen är för denne fabriques upkomst så mycket nödigare, som wi nu äga ganska liten tilgång, til så lös och fin Spännad, som dertil är oumgångelig. Å den ena sidan tryckes denne Fabrique af utländsk införsel och inpracticering, utom hwilken olägenhets krafftiga hämmande, denne Fabrique i Landet icke kan upkomma; å andra sidan är at befara, då det förra blifwit helt och hållit botadt och förekommit, det wåra på Strumpor inrättade wärck, så så som de nu äro, icke torde swara emot den inrikes consumptionen, som wäl fordrar några dubbelt så många stolar, som de wi nu äga; Hwarföre det är oumgångeligt, at Publicum förjer för des skynsamma Multiplication och utwidgning, hwilken genom följande twenne

ne Medel, på 2. är til det högsta kan så tillräckeligen erhållas, at icke brist utan öfverflöd af denne waran skall bestå; Nämligen 1:mo Ut de redan anlagde Wärcen så understödjas, at de genom flere stolars anskaffande, måge sina wärcer fördubla och widare utbreda: och 2:do at man införskrifwer slite arbetare ifrån utrikes Orter, at sig, på wissa för dem utsedde platser, i Riket etablera. Detta ock så mycket lättare, som jag sielf i Berlin talt wid åtskillige Strumpwärfware, hwilka med 6. a 8: Stoliar hwarbera, samt nödige arbetare äro hugade at hit öfwer inkomma, allenast de 1:mo undsä rese omkostningar, 2:do några 100. Daler Sm:ts encouragement för upbrottet, at dermedelst sin Fabrique hos oss fortsätti, och 3:tio blifwa försäkrade om en prompt och tillräckelig debit. Orsaken hwarför de esse omtalte arbetare så lätt stå at hit inbringa, häröreras den misstänking de redan uti sin affättning rdnt deraf, at deras debit til Sverige och Dannemark, på de sidsta åren, blifwit hindrad och affkuren, hwaraf är händt, at de icke allenast blifwit med sina Waror förlägsne, utan ock måst så inskränka deras til wärcning, at i Berlin öfwer 300. Stoliar, wid mit dårwistande, stodo ledige, och uti Magdeburg ännu flera.

S. 31.

Chururwål det för dem, som äga tillräckeliga Capitaler, är mycket drageligt, emot förra wanligheten, at ifrån Berlin och andra orter så nödige Stoliar, til våra Strumpwärfweriers utwigande, så är det dock angelägit, dels för våra Wärces Conservation i längden, dels at arbets lönerne för slite Stolars förfärdigande, hwar
D
til

til wi sielfwe åga Rude - materien , måtre i Landet be-
sparas, det några Stolsmeder måtte anskaffas, som
dessa Wärc här hemma kunde sörfärdiga.

§. 32.

Nu fodrade wäl ordningen at något anförä,
om den stora nytta och fördel, som Siden Manufactu-
rernes upkomst och utwidning kunde tillkynda Ri-
ket i gemeen, och många derwid arbetande menniskor
i synnerhet, så synes likwäl alt sådant wara fructlöst
och onödigt, så länge den Ost-Indiske Handelen får drif-
was på det sätt, som hit in tillskiedt, hwarföre desom-
rörande, wid detta tilfället utelämnas; lärandes de
samma, som med denne fabrique omgå, och följakteli-
gen åga derom tilförläteligare begrep, i den händelsen,
at någon ändring til deras bibehållande och förkofring
kan erhållas, icke underlåta, at wid påfordran aflemna si-
na oförgripelige tanckar, om de medel, som til denna
nyttiga och Riket gansta fördelactige Fabriques upkomst
kunna bidraga.

§. 33.

Sedan någon del af Publique fonden blifwit an-
slagen, til ernående af all den kundskap uti allehanda
handaslögd, som efter föregående §: §: innehåll, hos
Landets Inbyggare är oumgångelig, om wi någonsin
skola hinna til den högd med Manufacturer, som andra
Nationer, fordrar försigtigheten, at man hwad Ull-
wäfnad och dylickt angår, anställer försök på en eller
annan

annn ort, på det man utan särdeles hassard och omkostnad, måtte kunna sluta, hwad Nyttia, genom des vidare utbredande, står at förmoda; Inmedlertid är det angelägit, at våra redan anlagde Fabriquer, som alla äro och böra ansees för Modernärct, hwarifrån ffickelige arbetare til ofta berörde fortplantning öfwer hela Landet, kunna ernås, blifwa på alt möjligit sätt befredade, hulplne och understödde, på det de wälrotade måtte i längden kunna hafwa bestånd, och blifwa ansedde, såsom stammar med många grenar.

S. 34.

J anseende hwar til det oförgripeligen lärer kunna slutas, at den Publique Lands=Hielps= och Manufactur Fonden, som til så många handa bruk är oumgängelig, icke med nytta kan derifrån distraheras, eller är til ett Publiquet Magazins anläggande tilräckelig. Desutan är och det klart, at så länge Manufacturisterne icke äro af sig sielfwa försedde med tilräckelige förlager, lärer ei eller stå i deras mact, at sina wärk så utwidga, som Rikets angelägenhet erfordrar. Nu ehuru det oförnekneligen woro det säkraste och bästa Magazinet, at alt utländskt Cram, af samma slag och bruk, som i Riket tillwärlas, warder med så krafftiga bommar uteslängt, at det icke mera måtte hindra debiten på det inländska; Jefe des mindre wore det nu i början, och så länge en så stor myckenhet af utländskt Cram, ligger i våra Cram bodar oförsäldt, (hwilket, om icke alla tillflytande bäckar warda dämde, lärer blifwa en outöslig grund, til våra Fabriquers hinder och förqwäfsjande, en ganska nyttig sak, om

ett Lomborde eller Legohus, med andre Medel kunde anläggas, at Fabriqueurerna derstädes antingen finge på wiss tid, emot lindrigt Interesse Pantfatta sitt Gods, eller ock undfå contant betalning, på det de ick måtte blifwa med sitt Gods förlagne eller uti sine tilwårckningar hindrade. Några hundrade tusend Daler S:Mit. utur Banquen, Förråds Cassor eller af andra Medel, synes med så mycket större säkerhet kunna dertil emploieras, som man alltid äger full valuta uti de i berörde Legohus eller Publique Magazin insatte waror; men Manufactur-wårken blefwe derigenom uti sin rörelse och debit, ganska mycket hulpne och lindrade.

S. 35.

Til befordran af Manufacturernes och allehanda Handtwårkeriers så skyndsamma upkomst och utspridning öfwer hela Landet, som genom de här ofwansföre föreslagne medel oförgrigeligen äro at förmoda, synes äfwenwäl ganska mycket kunna bidra, at en speciel uppsiçt deröfwer blifwer anfötrodt några försarne och om Manufacturerer god kundskap ägande Personer, hwilka efter erhållen instruction, genom gemensam rådplågning, efter yttersta wett och förstånd, borde draga försorg om denna Manufacturernes och Handtwårkeriernes upkomst, befordran och utwidgning, efter den plan, som Rikens Högloff. Ständer der til utseendes warda; undersöka den ena Manufactur- och Handtwårkerie-arten efter den andra: noga anmärka de hinder, som kunna ligga det ena eller det andra i vägen: tilse hwilka äro i så godt stånd, at
inga

inga flere af samma slag äro i Riket nödige, samt hwilka äro ännu til för ringa antal upbracte, eller ock aldeles icke upkomne: uprätta riktig och noga Förteckning, uppå alt Manufacturerad Gods, som nu i Krambodar hålles til salu, examinera hwilka deraf i Riket tilwäntas, samt draga försorg huru det ena efter det andra, som ännu icke göres, blifwer på der til beqwämlige Orter i Riket tilwäntat, på det wi omsider måtte komma i det tilstånd, at sielfwe gödra alt hwad oss kan wara nödigt, och af Manufactur- och Handtwärks Waror oungängeligt. Widare skulle desse utsedde Män, gödra tidige besök uti alla Fabriquer och Handtwärks = Hus, som under deras inseende höra, resa omkring Landet och til de Orter, därest Fabriquer och handaslögd kommer at anläggas och widare utspidas, examinera deras tilstånd, om de äro uti af- eller tiltagande: Sielfwa noga tisse och tillika inhämta försarne Mästares meningar ock utlåtande, om alt hwad til Manufacturers och Handtwärkeriers förbättrande och bibehållande kunde pröfwas nödigt och godt: Besittiga deras redskaper och wärketyg, draga försorg derom, huru de uti Riket til nobiliterande af våra inhämiska producter, samt Metal-Manufacturernes uphjälpande, med flere Handtwärkeriers befrämjande, måtte blifwa tilwäntade, med mera, som på deras ansvar ankomma bör, och här til undwikande af obehagelig widlöftighet utelutes.

§. 36.

Som nu desse twifwels utan böra stå under Kongl. Maj:ts och Rikens Högloff. Commercie-Collegii inseende

seende, så skal deras skuldighet wara, at dit inkomma med sina tidige relationer och wälgrundade betänkan-
 kande om alt ofwannämde (S. 35), med det mera,
 som kan tiena til Manufactur- och Handtwärkeriernes
 upkomst, tilwärt och utwidgning öfwer hela Landet.
 Huru mycket högtbemålte Collegii prismärda sorgfäl-
 lighet, om Manufacturerens upkomst och förkofring,
 skulle härigenom underhielpas och lindras, det är för-
 modeligen allom dem handgripeligt, som weta med
 hwad myckenhet gidromål detta Collegium sundeligen
 öfwerhopas, Commerciens icke mindre än Manufactur-
 affairerne angående, hwilka senare, genom Manu-
 facturers och Handtwärkeriers utwidgning, låra sig så
 märkeligen förmera, at denne hielpreda, til öf-
 flor-
 nes lättande, synes wara aldeles oumgångelig. Hög-
 bemålte Collegium har i forna tider haft sina Embets-
 Commissarier, hwilkas gidromål varit nästan af sam-
 ma beskaffenhet, som hwad här ofwansföre blifwit an-
 fördt. Har slikt den tiden varit nödigt, då blotta af-
 seendet röde några wiså Handtwärkerier, så lårer det
 nu wara så mycket angelägnare, sedan wi satt oss på den
 for, at sielfwa gidra alt hwad oss til nöddorft och be-
 qwämlighet tiena må.

S. 37.

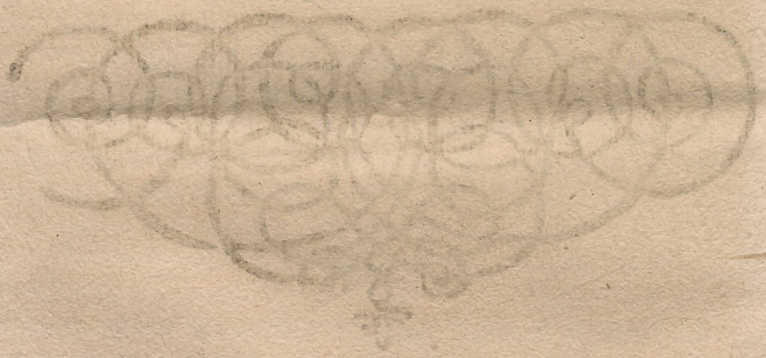
Hwad mera til denna wigtige hufwud = punkt hö-
 rer, derom har jag uttrat mine oförgripelige och wäl-
 mente tankar uti Manufacturs-Spegelen, och låses S.
 46. och de följande, hwarföre des utförande, med
 det mera som til Manufacturerens uphielpande och be-
 stån-

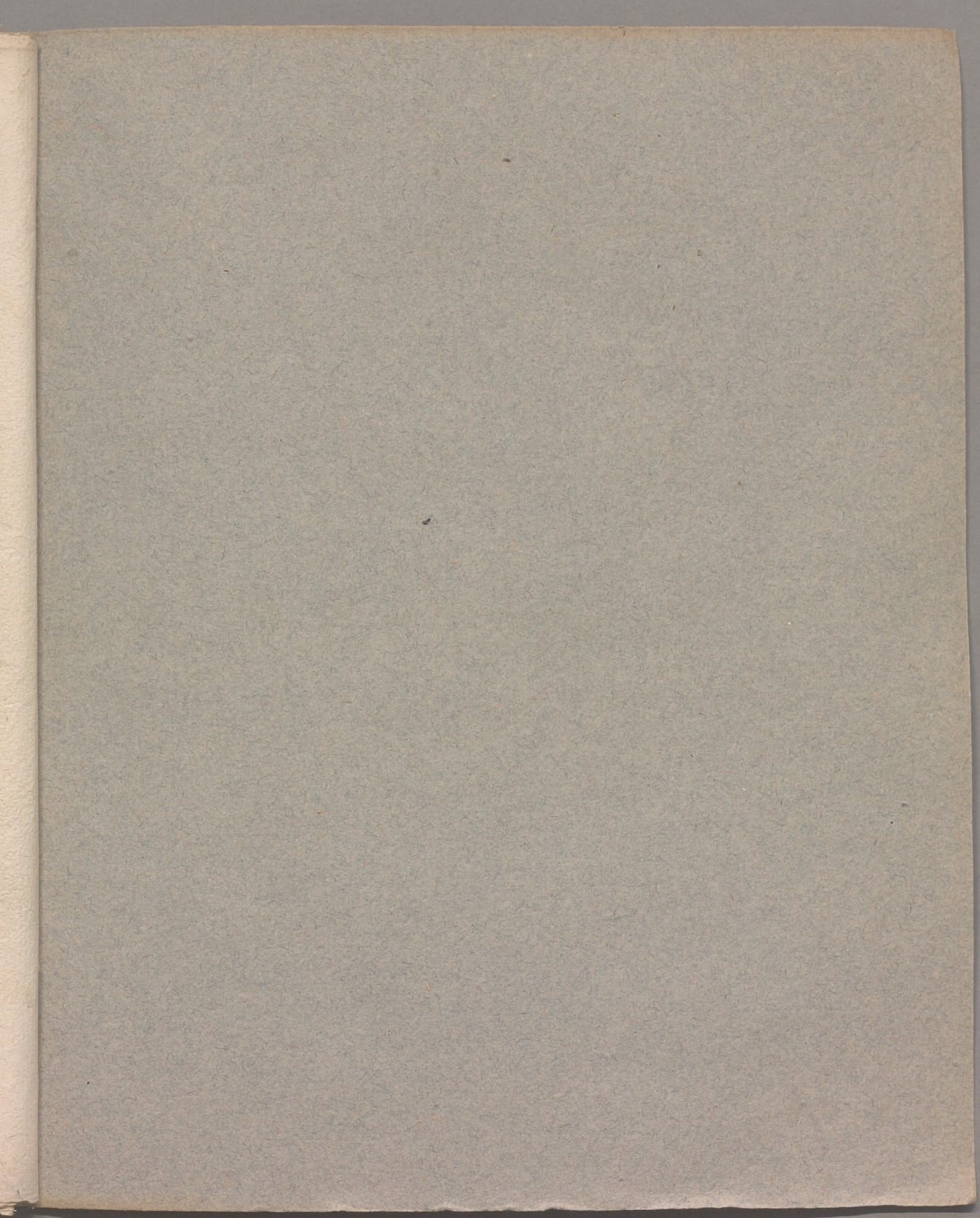
ständiga wid makt hållande derstädes blifwit anfördt,
 til undwikande af onddig widlöfftighet, på detta stället
 warder med stillatigande förbigångit. Gud den Högsta,
 som inplantadt uti Nationen det wälsignade upsatet,
 at förskaffa des näringslöse, och fördenskul arme och ut-
 fattige medborgare medel och utvägar, at sig och de si-
 na Christ-ärligen föda och uppehålla, han lärer och
 gifwa anledning til sådana rådslag och författningar,
 som icke allenast uprätta de nödlidande, utan och ba-
 na oss wägen til de fördelar, hwarigenom samtelige
 Rikets Inbyggare måtte i framtiden skattas lyckelige
 och wälmående. Stockholm den 27. Novembr. 1738.

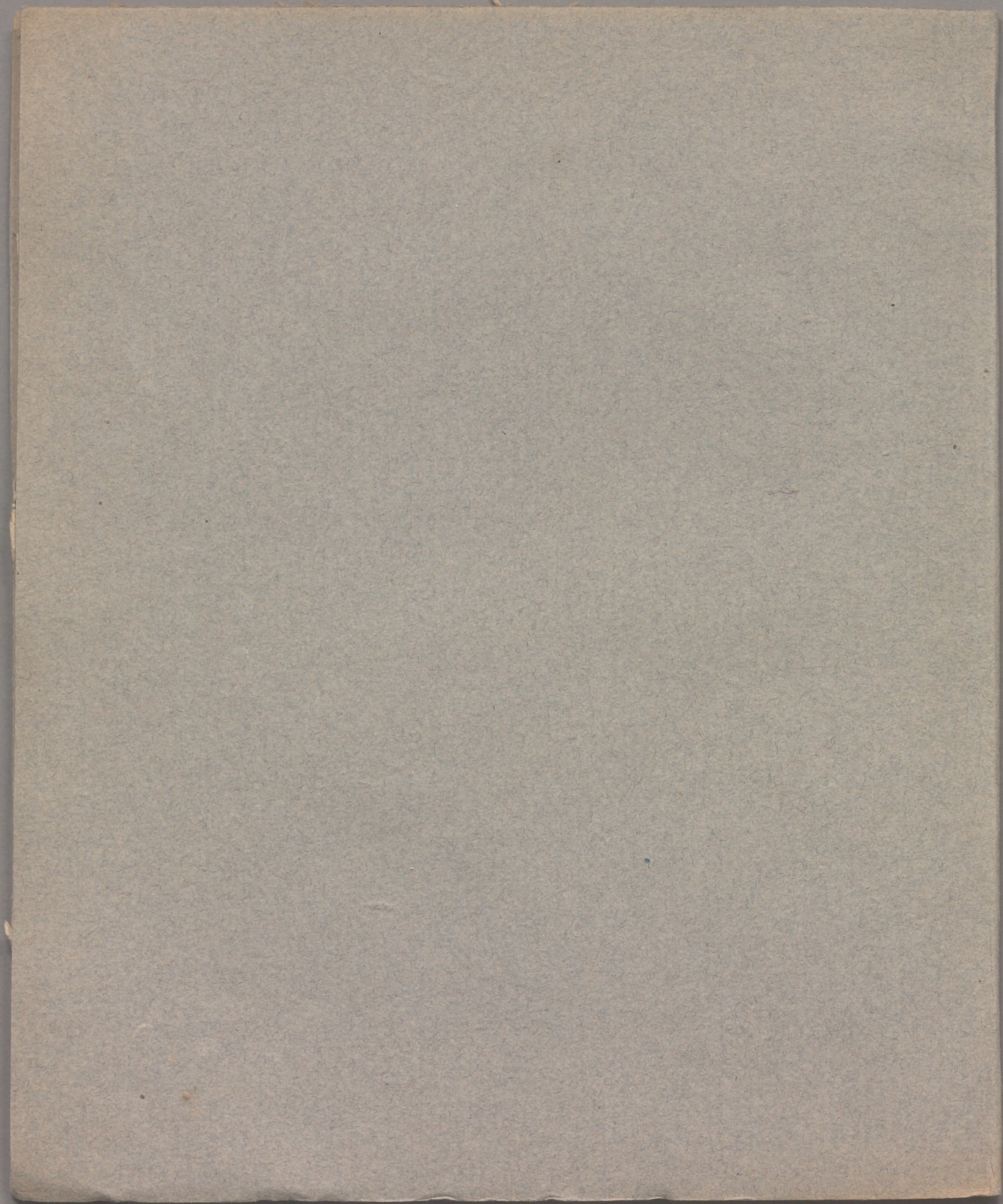

1012 315 277

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to fading and bleed-through.

www.books2ebooks.eu